

Studieplan

Historiske Grøntanlegg

Statens fagskole for gartnere
og blomsterdekoratører

Forord

Dette dokumentet er "**Studieplan Historiske Grøntanlegg**". Dokumentet er delt inn i to deler og inneholder informasjon om studiet samt læreplaner i hvert av fagene.

Del 1 tar blant annet for seg informasjon om studiets mål, innhold, undervisningsmetoder, vurderingsformer og elementer som er felles for fagene.

Del 2 inneholder læreplanene for hvert enkelt fag.

Læreplanene omhandler:

- ❖ Fagkode
- ❖ Omfang
- ❖ Krav til forkunnskaper
- ❖ Formål
- ❖ Emne- og målbeskrivelser
- ❖ Undervisning
- ❖ Eventuelle obligatoriske undervisningsaktiviteter
- ❖ Evalueringer
- ❖ Eksamen

Vea – Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører
Moelv, September 2011 versjon 1.0.

Studiet er godkjent av NOKUT 21.12.2011

Studiet er godkjent av Lånekassen

Innhold

FORORD	2
INNHold	3
DEL 1 – FELLESFAGLIG INFORMASJON.....	4
MÅL FOR STUDIET	4
<i>Bakgrunn for opprettelse av studiet.....</i>	4
<i>Hvem er studiet for .....</i>	4
OPPTAKSKRAV	5
TITTEL	5
LITTERATUR OG TEKNISKE HJELPEMIDDEL	5
ORGANISERING OG ARBEIDSFORMER	6
INNHold I STUDIET	6
UTDANNINGSTILBUDETS NIVÅ, ARBEIDSMENGDEN OG OMFANG	7
VURDERING OG EKSAMEN.....	7
<i>Ved vurderingen legges til grunn .....</i>	7
<i>Vurdering og eksamen i de enkelte fag.....</i>	8
<i>Sensur .....</i>	8
<i>Dokumentasjon på fagskoleutdanning.....</i>	8
VEKTLEGGING AV FAG	8
<i>Karakterskala .....</i>	9
DEL 2 - FAGBESKRIVELSER OG LÆREPLANMÅL	10
FAGOMRÅDER	10
<i>Vegetasjonslære.....</i>	10
<i>Tekniske fag.....</i>	13
<i>Historiefag.....</i>	16
<i>Kildearbeid.....</i>	18
<i>Prosjektledelse.....</i>	20
<i>Fordypning ved prosjektarbeid.....</i>	22
FORELØPIG LITTERATURLISTE.....	23
REFLEKSJONER FRA BRANSJEN	FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.

Del 1 – fellesfaglig informasjon

MÅL FOR STUDIET

Det toårige deltidsstudiet, **Historiske Grøntanlegg**, er en yrkesrettet utdanning. Hovedmålsetningen er å videreutdanne dyktige gartnere til håndverkere med spesialkompetanse innen den praktiske forvaltningen av historiske grøntanlegg. De vil først og fremst kunne få ansvar for skjøtsel, drift og vedlikehold av historiske grøntanlegg inkludert administrasjonen av dette. Men de skal også kunne ha en rolle ved istandsetting, - det være seg restaurering, rekonstruksjon eller enklere renovering av anlegg. De skal kunne delta i relevante tverrfaglige grupper og lede det praktiske, gartnermessige arbeidet. Foruten arbeidet med planter og utstyr, konstruksjoner og overflater i forskjellige materialer, legges det stor vekt på at studentene skal få innsikt i andre tilgrensende fagområder. Det gjelder praktiske, så vel som akademiske fag. Det legges vekt på ha stor forståelse for betydningen av samspill for å oppnå ønsket resultat, ved å kjenne til og å kunne samarbeid med andre tverrfaglige ressurser som arbeider med historiske grøntanlegg. Studentene får et godt teoretisk grunnlag som er integrert med det praktiske arbeidet, de får kunnskap om ledelse, økonomi, grunnleggende bestillerkompetanse tilpasset sitt virksomhetsområde.

Bakgrunn for opprettelse av studiet

Den faglige innretningen er valgt ut fra et uttalt behov innen fagmiljøet, den overordnede forvaltning av historiske grøntanlegg, offentlige og private eiere av slike anlegg, samt fra potensielle studenter, blant annet tidligere gartnerelver og Park og hagedriftstudenter på Vea.

Det ligger en spesiell oppfordring om å planlegge dette studiet fra Riksantikvaren. Museumsreformen etterspør spesifikt større grad av faglig ekspertise.

Hvem er studiet for

Studiet retter seg både mot gartnere, anleggsgartnere og andre med relevant og godkjent kompetanse som allerede driver egen virksomhet, er ansatte i private utførende firmaer, i private eller offentlige historiske anlegg, i kommunal eller annen offentlig virksomhet. Det kan være fagpersoner som allerede har lignende jobber som ønsker fordypning og formalisering av sin kompetanse eller andre som ønsker seg inn i slike stillinger.

OPPTAKSKRAV

Fagskoleutdanningen bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse jf. fagskolelovens § 1.

Opptakskravet til studiet er:

1. Fullført og bestått videregående opplæring (jf. fagskolelovens § 1, 2. ledd), som gartner eller med Fagbrev som anleggsgartner

eller

2. Realkompetanse tilsvarende pkt. 1. Søkere som ønsker realkompetansevurdering må ta kontakt med fagskolen for veiledning.

eller

3. Høyskole eller Universitetsgrad i relevante fagområder.

Særbestemmelse/betinget opptak:

4. Fagskolen kan ta opp studenter med betingelser, dersom det foreligger dokumentasjon på at søkeren vil fullføre og dokumentere opptakskriteriene før studiestart/eksamensoppmelding.

Det vises for øvrig til fagskolens reglement for fagskolestudenter kapittel 2, som er å finne på fagskolens hjemmesider.

TITTEL

Etter fullført studium oppnår man tittelen **Fagtekniker Historiske Grøntanlegg.**

LITTERATUR OG TEKNISKE HJELPEMIDDEL

Det foreligger begrenset med tilpasset lærestoff. Det benyttes utvalgt pensumlitteratur som hentes blant annet fra andre utdanninger som fra Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB). Noe av pensumlitteraturen kan være på svensk, dansk eller engelsk. Innenfor enkelte fagemner utarbeider faglærere egen litteratur og kompendier. Studentene vil også innhente kunnskap selv gjennom søk i bøker, tidsskrifter og på internett.

Bokliste blir framlagt studentene ved skolestart hvert år. Programvare til egen bærbar PC vil være en del av denne boklisten. Studentene må disponere egen bærbar PC med nettilgang og nærmere angitt basisprogramvare, samt digitalt kamera. Andre tekniske hjelpemidler (eks. programvare) som viser seg nødvendig for studentene, vil også kunne føyes til boklista.

ORGANISERING OG ARBEIDSFORMER

Studiet gjennomføres ved samlinger på 1-3 uker på skolen, studieturer og dels ved hjemmeoppgaver. Det er flest og lengst samlinger om vinteren. Under samlingene er det intensiv undervisning, veiledning og oppgaveløsning, og plantelaboratorier som parken, veksthus, plantesortiment m.m. benyttes. Samlingene blir ofte delt mellom flere emner. Undervisningen foregår på dagtid, men noe kveldsundervisning kan bli aktuelt. Mellom samlingene brukes nettstøttet undervisningsopplegg. Forholdet mellom organisert undervisning på Veia - Statens fagskole for gartnere og blomsterdekoratører, nettbasert undervisning og studentenes egen studietid vil variere i forhold til emnenes egenart. Evalueringsformene er beskrevet under hvert enkelt emne. Studiet har totalt 26 undervisningsuker fordelt på to år. Det er 38 undervisningstimer á 45 minutter per uke. Hele studiet utgjør 984 undervisningstimer á 45 minutter.

INNHold I STUDIET

Alle fagene er obligatoriske. Tverrfaglighet er gjennomgående hele studiet og alle fag inneholder både teori og praksis, der teorien er nært knyttet opp mot praksis. Teoretisk forståelse er en forutsetning for et vellykket og velbegrunnet praktisk arbeidet. Det legges stor vekt på å opparbeide evne til observasjon og refleksjon som vil være grunnlag for å delta i faglige diskusjoner med sitt gartnerfaglige blikk. Diskusjoner og erfaringsdeling er vesentlig for studieutbytte.

Det gis muligheter for personlige valg i forbindelse med enkelte øvingsoppgaver. Et eget fag, kalt Fordypning ved prosjektarbeid (FD 231), innebærer en større praktisk eller teoretisk prosjektoppgave, alternativt med et kortere studieopphold i utlandet, hvor studenten velger tema ut i fra egen interesse.

Utdannelsen er delt inn i følgende fagområder med kortfattet beskrivelse av innhold:

- **Vegetasjonslære**
  - plantekjennskap
  - plantebruk og skjøtsel i historiske anlegg
  - innsamling og oppformering av planter
  - autentisk plantemateriale
  - plantesamling og dokumentasjon

- **Tekniske fag**
  - bruk av og arbeid med grus, stein, murverk, metall, treverk
  - vann i historiske anlegg
  - drift og vedlikehold

- **Historiefag**
  - hagekunstens historie i Europa og Norge
  - hagehistorisk litteratur
  - bevaringsstrategier og diskusjoner rundt dette

- **Kildearbeid**

- oppmåling, registrering og kartfesting av et anlegg
- betydningen av funn på stedet
- skriftlige, billedlige og muntlige kilder

- **Prosjektledelse**
  - organisere og lede det praktiske, gartnerfaglige arbeidet i et historisk grøntanlegg eller offentlig forvaltning
  - delta i planlegging og praktisk istandsetting av historisk grøntanlegg
  - tilrettelegging og tilpasning til nye funksjoner (som besøkshage)
  - prissetting av tjenester, budsjettering, enkel økonomistyring innen sin virksomhet

- **Fordypning ved prosjektarbeid**

UTDANNINGSTILBUDETS NIVÅ, ARBEIDSMENGDEN OG OMFANG

Studiet er et fagskolestudium og bygger på gartnerfaglig kompetanse tilsvarende vg3 gartnerfag eller fagbrev anleggsgartner. (re opptakskrav) Studiet er et deltidsstudium som går over to år. Total arbeidsmengde tilsvarer et års fulltidsstudium. Total arbeidsbelastning for studentene er 400 timer á 60 minutter per semester, mot 800 ved fulltidsstudium. De fleste fag og emner varer mer enn ett semester fordi det tas hensyn til at en skal utnytte årstidene og vekstsesongen.

VURDERING OG EKSAMEN

Formålet med vurdering er å sikre en høy standard i opplæringen. Vurdering innebærer at resultatet av opplæringen vurderes mot grad av måloppnåelse i lys av de mål som er formulert i fagplanen.

Vurderingsformål:

- å informere studenten, lærer og opplæringssted i om hvor langt studenten er kommet i utvikling mot en kompetanse beskrevet som læremål i studieplanen
- å veilede, motivere og utvikle studenten
- å motivere læreren til kontinuerlig å vurdere sin undervisningspraksis
- å informere samfunnet, bransjen og høyere utdanningsinstitusjoner om hvilken kompetanse studenten har oppnådd

Ved vurderingen legges til grunn

- *Måloppnåelse for opplæringen* slik de er fastsatt i hver enkelt emnebeskrivelse.
- Studentenes *helhetlige kompetanse* innen hvert av emnene skal vurderes.
- I hvilken grad studentene har nådd målene i fagplanene.

Vurdering og eksamen i de enkelte fag

Vurdering gjennomføres for hvert av emnene som inngår i fagplanen. Vurderingen gjennomføres som underveisevaluering i kombinasjon med avsluttende eksamen. Vurdering underveis har til hensikt å informere og motivere studenter og lærere i arbeidet med å nå læremålene. Vurdering underveis vil variere i forhold til de enkelte emners egenart. Fagene blir avsluttet med en tverrfaglig fordypningsoppgave i form av et selvvalgt prosjektarbeid (se læreplanens ulike fag). Det utstedes kompetansebevis med en karakter i hvert fag. Forholdet mellom vurdering underveis og eksamen er beskrevet i de enkelte fagbeskrivelsene.

Sensur

Studentene skal sikres objektiv vurdering av deres kunnskaper og ferdigheter. Det oppnevnes ekstern sensor for hvert fag. Intern sensor er til enhver tid de aktuelle faglærere innen hvert emne. Rektor er ansvarlig for at det oppnevnes ekstern sensor ut fra faglige og pedagogiske kriterier. Ekstern sensor skal godkjenne gjeldende evalueringer og sensurere oppgavebesvarelser. Ved eventuell klage på karakter skal det oppnevnes ny ekstern klagesensor. Behandling av klager av ikke-faglig art behandles jf. fagskolens reglement for dette.

Dokumentasjon på fagskoleutdanning

Vitnemål utstedes til studenter som har fullført og bestått hele fagskoleutdanningen.

Kompetansebevis utstedes til studenter som har avbrutt studiet og bestått deler av fagskoleutdanningen.

Det vises for øvrig til fagskolens reglement for fagskolestudenter kapittel 3, som er å finne på fagskolens hjemmesider.

Vektlegging av fag

Fag	Fagkode	Undervisnings- timer á 45 min (60 minutters timer)	Student- arbeids- timer á 60 min	Total student- arbeids- mengde a 60 min	Fagskolepoeng
Vegetasjonslære	LF201	296 (222)	206	428	15
Tekniske fag	LF211	197 (148)	206	354	13
Historiefag	LF 221	197 (148)	150	298	10
Kildearbeid	PF101	98 (74)	150	224	7
Prosjektledelse	PF111	98 (74)	150	224	7
Fordypningsoppgave ved prosjektarbeid	FD231	98 (73)	200	272	8
Sum		984 (768)	1062	1800	60

Karakterskala

Det brukes bokstavkarakter. Til grunn for karakterfastsetting vises til generelle og kvalitative beskrivelser fastsatt av Universitets- og høyskolerådet, 6. august 2004 (tabell 3).

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Tabell 3. Karakterskala.

Del 2 - fagbeskrivelser og læreplanmål

FAGOMRÅDER

Vegetasjonslære

Fagkode:	LF201
Omfang:	206 studentarbeidstimer (60min) 296 undervisningstimer (á 45min, tilsvarer 222 t á 60min) 15 fagskolepoeng
Formål:	Kompetanse Studentene får kompetanse til å gjøre vurderinger basert på teori og praktisk erfaringer og til å utføre arbeid med planter i historiske anlegg. De får også god kjennskap til ulike holdninger og ulike praksis og kan delta i faglige vurderinger og i tverrfaglige team. Kunnskap Studentene får bred teoretisk og erfaringsbasert kunnskap om planter, dyrking og skjøtsel. Plantekjennskapen skal være oppdatert og ta opp i seg aktuelle problemstillinger som har relevans i arbeidet med alt plantemateriale i historiske anlegg. Vurdering av artsvalg og metodikk er vesentlig kunnskap de får. Ferdigheter Studentene lærer de gartnerfaglige håndverkene, teknikkene og metodene gjennom egne praktiske øvelser, vurdering av løsninger i anlegg og diskusjoner.
Undervisning:	Øvelser og praktiske oppgaver, forelesninger og markvandring.
Obligatoriske undervisningsaktiviteter:	Tilstedeværelse på undervisning og utferder, samt gjennomføring av oppgaver.
Evalueringer:	Godkjente oppgaver og bestått tverrfaglig fordypningsoppgave.
Eksamen:	Faget skal inngå i den tverrfaglige fordypningsoppgaven.

Innhold:

Emner	Emne- og målbeskrivelser
1. Plantekjennskap	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha oppdatert kunnskap på plantesystematikk, taxonomi og nomenklatur b. kunnskap om plantebruk i ulike historiske perioder c. kjennskap til hovedtrekk i botanikkens historie og plantenes kulturhistorie og artenes innførselshistorie d. kunne lese, tolke og anvende historiske plantelister og planteplaner e. kunne delta i diskusjoner og begrunne valg i forbindelse med arbeid med eksisterende og fornyet beplantning f. ha kunnskap om svartelistede plantearter, Naturmangfoldsloven (plantearter) og konsekvensene av dette i arbeid med historiske anlegg
2. Økologisk drift	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kunnskap om hvordan jorda er bygget opp, ulike jordtyper, biologiske, kjemiske og fysiske/strukturelle prosesser i jorda b. ha kunnskap om prinsipper og metoder for økologisk dyrking og skjøtsel c. kunne anvende denne kunnskapen i historiske anlegg, med relevant utstyr og metoder d. kunne vurdere fordeler og ulemper ved økologiske vs. konvensjonelle metoder i arbeid med plantemateriale i historiske anlegg e. ha innsikt i moderne teknikker, utstyr og metoder for behandling av vegetasjon i historiske grøntanlegg og kunne vurdere disse opp mot tradisjonelle metoder f. ha kjennskap til hagebrukets og landbrukets utvikling med vekt på overgang fra tradisjonell, økologisk drift til moderne, konvensjonell drift og betydningen for kulturlandskapet
3. Planteproduksjon og oppformering	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kunnskap om oppformering som poding, deling, frøinnsamling, såing, stikling b. kunne søke etter plantemateriale eller planters

	<p>historikk i ulike kilder, også utenlandske</p> <ul style="list-style-type: none"> c. kunne forberede en planting, velge ut plantemateriale, etablere en planting og forme plantene etter intensjonen og til ulike formål, og i samarbeide med andre fagmiljøer, og basert på en vurdering av aktuelle metoder (historiske eller moderne metoder, teknikker og materialer) d. forstå hva som menes med <i>opprinnelig plantemateriale</i> og kunne delta i vurderinger omkring dette e. ha innsikt i arbeidet med innsamling og dokumentasjon av historisk plantemateriale og formidling av kunnskap om dette f. kunne delta i tverrfaglige grupper omkring utvelgelse og metodikk ved plantearbeid (utskifting, formering) og ha kjennskap til ulike holdninger og strategier g. ha kunnskap om bærekraftig innsamling av ville vekster
<p>4. Beskjæring</p>	<p>Studentene skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. ha kunnskap om lignosers fysiologi som forutsetning for riktig beskjæring og annen skjøtsel b. ha god forståelse for lignosers estetikk , intensjon og funksjon i historiske anlegg og kunne avlese et tres utviklingshistorie c. kunne utføre enklere beskjæring i historiske anlegg med relevant verktøy og metoder, samarbeide med arborist eller annen fagekspertise til øvrige beskjæringsoppgaver d. kunne vurdere tilstand og tiltak for lignoser i historiske anlegg, vite når spesialkompetanse må brukes og ha kjennskap til ulike holdninger og strategier og delta i tverrfaglige diskusjoner om dette e) ha kjennskap til teknologi for flytting av større trær, faglige holdninger til dette og de relevante utførende fagmiljøer
<p>5. Skjøtsel</p>	<p>Studentene skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. kunne planlegge og gjennomføre tilsyn og skjøtsel av vegetasjon i historiske anlegg med ulik intervall b. ha god kjennskap til fagmiljøer som kan bistå ved spesialistoppgaver og forståelse for når dette er nødvendig c. planlegge langsiktige tiltak i samarbeid med eier og fagmiljø

Tekniske fag

Fagkode:	LF211
Omfang:	206 studentarbeidstimer (á 60min) 197 undervisningstimer (á 45 min, tilsvarer 148t á 60min) 13 fagskolepoeng
Formål:	<p><u>Kompetanse</u> Studentene får kompetanse til å vurdere, utføre, beskrive eller lede arbeid med grus- og steindekker, murer, konstruksjoner og utstyr i metall og tre, samt vannanlegg. Kompetansen er basert på god forståelse for historisk bakgrunn og sammenheng, god materialforståelse, praktisk metodikk og vurderingsevne. De opparbeider god sammenheng mellom teori, praktisk arbeid og tverrfaglig forståelse og respekt.</p> <p><u>Kunnskap</u> Studentene får i dette faget kunnskap om disse materialenes bruk og betydning i en historisk kontekst, samt forståelse for det opprinnelige og problematikk rundt fornyelse. De får innsikt i vurdering av tradisjonelle metoder vs. moderne metoder, blant annet knyttet til økonomi. Forståelse for tilrettelegging for endret bruk - blant annet mulighet for formidling og tilgjengelighet for publikum, inngår i dette.</p> <p><u>Ferdigheter</u> Studentene får ferdigheter til å kunne utføre mindre anleggsarbeider, vedlikehold og reparasjoner med opprinnelige eller alternative materialer og metoder.</p>
Undervisning:	Øvelser og praktiske oppgaver, forelesninger, markvandring og utferder.
Obligatoriske undervisningsaktiviteter:	Tilstedeværelse på undervisning og utferder, samt gjennomføring av oppgaver.
Evalueringer:	Godkjente oppgaver og bestått tverrfaglig fordypningsoppgave.
Eksamen:	Faget skal inngå i den tverrfaglige fordypningsoppgave

Innhold:

Emner	Emne- og målbeskrivelser
1. Grus	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kjennskap til ulike typer slitedekker som grus og stein og bruken av dem i historiske anlegg b. ha kunnskap om materialer, verktøy og metoder for å legge slitedekker i historiske anlegg og vedlikeholde disse c. ha god innsikt i og kunne vurdere bruk av tradisjonelle eller moderne teknikker og alternative materialer d. kjenne til fagmiljø/ ekspertise innen fagområdet og benytte seg av denne kompetansen
2. Stein og mur	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kjennskap til bruk av stein og murverk i historiske anlegg b. ha kunnskap om materialer, verktøy og metoder for å bygge og vedlikeholde enkle tørrmurer, trapper, kantstein og helleganger i historiske anlegg. c. kunne vurdere tradisjonelle og moderne metoder, ut i fra opprinnelighet, funksjon og økonomi og delta i tverrfaglige diskusjoner omkring dette d. kjenne til fagmiljø/ ekspertise innen fagområdet og benytte seg av denne kompetansen
3. Vannanlegg	Studenten skal <ul style="list-style-type: none"> a. ha kjennskap til ulike vannanlegg (fontener, basseng, dammer, naturlige bekker) i historiske anlegg. b. ha kunnskap om materiale, verktøy og metoder for å bygge, drifte og vedlikeholde enkle vannanlegg med tilhørende utstyr i historiske anlegg. c. kjenne til fagmiljø/ ekspertise innen fagområdet og benytte seg av denne kompetansen d. vurdere tradisjonelle opp moderne metoder, ut i fra opprinnelighet, funksjon og økonomi og delta i tverrfaglige diskusjoner omkring dette

4. Treverk og metall	Studenten skal <ul style="list-style-type: none"> a. ha kjennskap til konstruksjoner og utstyr i treverk og metall i historiske anlegg b. ha kunnskap om materialer og metoder for å bygge og vedlikeholde enkle konstruksjoner og utstyr treverk i historiske anlegg. c. ha kunnskap om materialer og metoder for å vedlikeholde konstruksjoner og utstyr metall i historiske anlegg d. kjenne til fagmiljø/ ekspertise innen fagområdet og benytte seg av denne kompetansen

Historiefag

Fagkode:	LF221
Omfang:	150 studentarbeidstimer (á 60min) 197 undervisningstimer (á 45 min, tilsvarer 148 t á 60min) 10 fagskolepoeng
Formål:	<p><u>Kompetanse</u> Gjennom sine kunnskaper og ferdigheter i dette faget, blir studentene i stand til å forstå den historiske utviklingen av grøntanlegg gjennom tidene. De får innsikt i ulike holdninger til restaureringsarbeid og problemstillinger rundt opprinnelighet. Gjennom denne forståelsen får de i stand til å delta i tverrfaglige diskusjoner og vurderinger og være delaktig i planlegging og gjennomføring av arbeider i slike historiske anlegg, det være seg store eller små inngrep eller skjøtsels- og vedlikeholdsarbeider.</p> <p><u>Kunnskap</u> Studentene får kunnskap om vestlig og norsk hagekunsthistorie satt inn i en historisk og kulturell kontekst. De får en særlig forståelse for plantematerialet og dets betydning i de ulike perioder, spesielt i norske anlegg.</p> <p><u>Ferdigheter</u> Studentenes ferdigheter i dette faget består av å kunne gjenkjenne et anleggs typiske stiltrekk og kunne lese og tolke dets elementer, form, materialer, vegetasjon og dermed dets utvikling og funksjon.</p>
Undervisning:	Øvelser, forelesninger og utferder.
Obligatoriske undervisningsaktiviteter:	Forelesninger og utferder.
Evalueringer:	Godkjente oppgaver og bestått tverrfaglig fordypningsoppgave.
Eksamen:	Faget skal inngå i den tverrfaglige fordypningsoppgaven.

Innhold:

Emner	Emne- og målbeskrivelser
1. Hagekunsthistorie	Studentene skal ha: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kunnskap om hovedtrekkene i vestlig hagekunsthistorie b. kjenne til sentrale anlegg fra de ulike historiske perioder
2. Norsk hagehistorie	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kunnskap om norsk hagekunsthistorie, sentrale norske anlegg i ulike perioder og kunne sette dem i en kulturell kontekst og i sammenheng med europeiske referanseanlegg b. ha forståelse for samspillet mellom det historiske grøntanlegget og kulturlandskapet c. ha forståelse for vegetasjonens intensjon og funksjon i ulike epokers hagekunst d. ha en forståelse for den helhet som den historiske hagen eller parken inngår i med arkitektur, interiør og landskap e. ha kjennskap til den norske historiske hagelitteratur og hagebrukshistorien.
3. Restaurerings-ideologier	Studentene skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kjennskap til ulike restaureringsstrategier for å kunne delta i en tverrfaglig diskusjon om ulike tilnærminger til et historisk anlegg b. ha kjennskap til norsk verne teori og begreper, og kriterier knyttet til <i>verdi</i> i kulturminnesammenheng

Kildearbeid

Fagkode:	PF101
Omfang:	150 studentarbeidstimer (á 60min) 98 undervisningstimer (á 45 min, tilsvarer 74t á 60min) 7 fagskolepoeng
Forkunnskaper:	Ingen utover opptakskrav
Formål:	<u>Kompetanse</u> Studentene får kompetanse til å delta i deler av arbeidet med forundersøkelser. De får en god forståelse for viktigheten av det møysommelige kildearbeidet som grunnlag for et vellykket istandsettingsarbeid og forvaltning av anleggene. <u>Kunnskap</u> Studentene får kunnskap om ulike metoder for å dokumentere og registrere anlegg. De får innsikt i arbeid med litteratur, billedkilder, muntlige kilder og annet som er med på å danne grunnlaget for tolkning og bevaringsarbeid i historiske grøntanlegg. <u>Ferdigheter</u> Studentene får blant annet gjennom feltarbeid ferdigheter til å kunne utføre eller delta i registreringsarbeid av historiske grøntanlegg ved dokumentering, oppmåling og inntegning av alle relevante elementer. De kan også delta i hagearkeologiske eller andre undersøkelser i grunnen.
Undervisning:	Øvelser, forelesninger og feltarbeid.
Obligatoriske undervisningsaktiviteter:	Tilstedeværelse på undervisning og utferder, samt gjennomføring av oppgaver.
Evalueringer:	Godkjente oppgaver og bestått tverrfaglig fordypningsoppgave.
Eksamen:	Faget skal inngå i den tverrfaglige fordypningsoppgaven.
Innhold:	

Emner	Emne- og målbeskrivelse
1. Feltarbeid	Studenten skal: <ul style="list-style-type: none"> a. kunne dokumentere et anlegg ved å måle opp, registrere og kartfeste det, b. oppøve evne til observasjon og forståelse for de ulike historiske lag i et anlegg c. oppøve evne til observasjon og forståelse for et anleggs vegetasjon, overflater og øvrige elementer, deres betydning og tilstand d. kunne gjøre en registrering og elementær tilstandsvurdering av trær, samt kunne forstå når arborist må benyttes d. ha kjennskap til hagearkeologi og kunne delta ved en hagearkeologisk utgraving.
2. Kildearbeid, dokumentasjon	Studenten skal: <ul style="list-style-type: none"> a. ha kjennskap til andre typer kilder som kart, foto, bilder, muntlige og skriftlige informasjon b. delta i tverrfaglige diskusjoner og vurderinger med utgangspunkt i kildearbeid

Prosjektledelse

Fagkode:	PF111
Omfang:	150 studentarbeidstimer (á 60min) 98 undervisningstimer (á 45 min, tilsvarer 74t á 60min) 7 fagskolepoeng
Forkunnskaper:	Ingen ut over opptakskrav.
Formål:	<u>Kompetanse</u> Studentene får kompetanse i finne aktuelt lovverk og bestemmelser og gjeldende standarder til anvendelse i prosjektorienterte arbeidsoppgaver. <u>Kunnskap</u> Studentene får kunnskap til å lede arbeidsprosesser samt holde rede på prosjekters økonomiske og administrative stilling. <u>Ferdigheter</u> Studentene får ferdigheter i å forstå komplekse situasjoner og finne løsninger på disse. Studentene får ferdigheter til å innhente informasjon til anvendelse i selvstendige beslutninger både internt i egen organisasjon og rettet mot prosjekters eksterne partnere.
Undervisning:	Det legges opp til forelesninger med gruppearbeid
Evalueringer:	Langsgående eksamen
Eksamen:	Summen av alle utdelte oppgaver danner eksamenskarakter. Det skal tydelig framkomme på hver av oppgavene hvor stor del av total karakteren oppgaven utgjør. Alle oppgaver må være bestått for at faget skal være bestått i sin helhet.

Innhold:

Emner	Emne- og målbeskrivelser
1. Prosjektledelse	<p>Studenten skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. kunne lede det faglige arbeidet med istandsetting, samt drift, skjøtsel og vedlikehold av enklere, historiske anlegg b. kunne utføre enkle budsjetter og forstå entrepriser, samt kunne administrere og hente inn tverrfaglig og relevant kompetanse i enklere historiske anlegg c. kunne delta i tverrfaglig prosjektledelse med sin gartnerfaglige kompetanse ved større historiske anlegg. d. kunne lage arbeidsbeskrivelser og prissette for opparbeidelse, drift, skjøtsel og vedlikehold i historiske anlegg. e. kjenne til relevant lovverk og bestemmelser som Naturminneloven og Kulturminneloven, samt internasjonale bestemmelser som Firenze-charteret, og forstå anvendelsen av disse. f. ha kunnskap om ulike støtteordninger og kunne søke finansiell støtte g. kjenne til Norsk Standard vs. antikvariske metoder.

Fordypning ved prosjektarbeid

Emnekode:	FD 231
Omfang:	200 studentarbeidstimer (á 60min) 98 undervisningstimer (á 45 min, tilsvarer 73t á 60min) 8 fagskolepoeng
Forkunnskaper:	LF201, LF211, LF221, PF101, PF111
Formål:	<p><u>Kompetanse</u> Studentene får gjennom arbeidet med en selvvalgt fordypningsoppgave kompetanse til på selvstendig basis å planlegge, gjennomføre og presentere et tverrfaglig prosjektarbeid.</p> <p><u>Kunnskap</u> Studentene får gjennom fordypningsoppgaven økt kunnskap om et avgrenset tema eller en bredere oversikt over et emne. Det kan ha en vekt på teoretisk eller praktisk tilnærming. De får kunnskap om innhenting og bearbeiding av informasjon, samt å bruke egnede verktøy og virkemidler for å presentere på en best mulig måte.</p> <p><u>Ferdigheter</u> Studentene får ferdigheter til en tverrfaglig anvendelse av sin kunnskap og sette den inn i en relevant sammenheng. De får praktisk øvelse i å benytte seg av det tverrfaglige fagmiljøet de er i ferd med å bli en del av. De får ferdigheter til å disponere tid og ressurser for å gjennomføre en oppgave innenfor rammer og intensjoner.</p>
Innhold:	Fordypning ved prosjektarbeid er en tverrfaglig eksamen i samtlige fag
Undervisning:	Undervisningen legges opp som prosjektarbeid hvor faglærere og evt. eksterne, veileder studenten gjennom prosjektet. Prosjektoppgave og plan skal godkjennes av en faglærer. Veiledning vil dels foregå slik at faglærer gjennomfører felles veiledning for klassen og dels at studentene selv må avtale veiledningstid.
Evalueringer / eksamen:	Individuell skriftlig eksamen med karakterer i hvert av fagene nevnt under innhold (ovenfor), og en samlekarakter for hele oppgaven.

Foreløpig litteraturliste

Andersson, S.- I. & Floryan, M. (2005). *Europas store haver: atlas over historiske planer*. København: Arkitektens Forlag.

Turner, T. (2011). *European gardens : history, philosophy and design*. London: Routledge

Bruun, M. (2007). *Norske hager gjennom tusen år*. Oslo: Andresen & Butenschøn.

Madeleine von Essen: *Hager til lyst og nytte. Hagekunsten gjennom tusen år*. Schibsted 1997,

<http://www.nb.no/utlevering/nb/bab3c3766844a491d4d43c018cee64c0>

Watkins, J. & Wright, T. (Red.). (2008). *The management & maintenance of historic parks, gardens and landscapes : the English Heritage handbook*. London: English Heritage : Frances Lincoln.

Fischer, J. (2011). *Herregårdshaver : eksempler på bevaringsstrategier*. [S.l.] : Realdania.

Husaas, E. (Red.). (2007). *Trær & alleer*. Oslo: Statens vegvesen.

Penelope Hobhouse (1992): *Plants in Garden History*. Pavilion, London

Marstein, M. (2008). *Oldemors pion og sånne gule liljer : veier til viten om gamle stauder i nåtidens hager*. (Masteroppgave i kulturhistorie - Universitetet i Oslo)

Apall-Olsen, Inger Eline (2007): *Norsk hagekunst under funksjonalismen. Ideologisk bakgrunn og estetisk praksis*. Hovedoppgave UiO 2007.

<http://www.duo.uio.no/sok/work.html?WORKID=57788>

Balvoll og Weiseth, (1994) *Horticultura. Norsk Hagebok Fra 1694 av Christian Gartner*. Landbruksforlaget 1994

Listen er under ytterligere bearbeidelse.

